

ПАМ'ЯТІ ВИДАТНОГО ДОСЛІДНИКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА

Юрій Пилипович Лашук

Життєвий шлях видатного українського вченого, доктора мистецтвознавства, професора, досвідченого педагога, автора понад 300 наукових праць, корифея української науки Юрія Пилиповича Лашука розпочався 15 березня 1922 року в селі Липки Гошанського району Рівненської області. Його батько, Пилип Филимонович (1895–1943), – селянський син, талановитий агітатор, невтомний борець проти сваволі окупаційної влади, загинув від німецької кулі, запідозрений у контактах з Українською повстанською армією, що формувалася в лісах Рівненщини. Мати – Теодозія Степанівна (1900–1977) – походила із відомої родини священника Баторевича.

З 1935 року Юрій почав навчатися в гімназії імені Адама Міцкевича у Варшаві. Саме там здобув знання польської, російської, французької, німецької, латинської та старогрецької мов, завдяки яким згодом міг працювати у музейних фондах Білорусі, Литви, Молдови, Росії, Польщі, Австрії, Румунії, Словаччини, Угорщини.

Після варшавської гімназії продовжував навчання в середній школі в Костополі, а згодом – у Дрогобичі. Деякий час працював дяком (керівником церковних хорів) у селах Волині. З жовтня 1947 року Юрій Лашук – студент Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва, де навчався на відділі графіки, а 5 і 6 курси – на відділі кераміки. У 1953 році директор Інституту суспільних наук АН УРСР, академік Іван Крип'якевич обрав Юрія з-поміж шести претендентів і зарахував аспірантом до інституту імені Василя Стефаника та професором-консультантом Львівської академії мистецтв. Протягом 1962–1988 років був членом Правління організації Спілки художників України: очолював секції мистецтвознавства, народного мистецтва. Він – організатор наукових конференцій, міжобласних і республіканських художніх виставок народного та декоративно-ужиткового мистецтва. У доробку професора близько 300 опублікованих та майже 100 неопублікованих праць, у тому числі монографії “Гуцульська кераміка” (1956), “Закарпатська народна кераміка” (1960), “Українські гончарі” (1968), “Косівська кераміка” (1966), “Олекса Бахматюк” (1976), “Українські кахлі IX–XIX століть” (1993), “Народне мистецтво Українського Полісся” (1992), “Покутська кераміка” (1998) та ін.

Чималу частку своєї лагідної душі Юрій Пилипович залишив у Опішному – всесвітньовідомій столиці українського гончарства. Він зробив вагомий внесок у формування Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному. Від першого дня заснування у кожному підрозділі музею відчувалася та відчувається й нині тепла присутність цього видатного вченого. Завдяки Юрію Лашуку гончарська книгозбірня України поповнилася його особистою бібліотекою, національний архів українського гончарства – цінними рукописними матеріалами, аудіовізуальний фонд українського гончарства – 40-тисячним фондом польових негативів і фотографій.

У 1969 році Юрій Лашук відважився на досить важливий і ризикований крок: на захисті докторської дисертації, замість офіційно вживаного, нав'язаного російськими канцеляристами закінчення назви Опішня, відновив етнонім гончарського містечка – Опішне.

У 2000 році Національний архів українського гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному поповнив свої фонди документами, записами та фотоплівками Юрія Лашука.

Разом зі своєю сім'єю у 1958 році Юрій Лашук переїхав до Львова, де працював молодшим науковим співробітником Музею етнографії та художнього промислу АН УРСР. Від вересня 1963 року – доцент, а згодом – завідувач відділу художньої кераміки Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва. Незважаючи на заборону відзначати ювілеї великого Кобзаря, у 1972 році влаштував для студентів Шевченківський вечір, за що отримав догану і мусив піти з роботи, після чого знову повернувся до Музею етнографії на посаду старшого наукового співробітника. Ще до недавнього часу Юрій Пилипович працював професором Прикарпатського університету.

Професор усе життя присвятив збереженню і популяризації українського гончарства. У своїх працях він висвітлив розвиток української народної кераміки періоду XIV–XX століть, уклав карту гончарних осередків всієї української етнографічної території, розробив типологію та дослідив стилістичну еволюцію українських кахель за 700 років їх побутування, вивчав здобутки сучасних митців-керамістів України. Творчий доробок Юрія Лашука добре знають і цінують не лише в нашій державі, а й у багатьох країнах світу.

4 січня 2003 року корифей української науки Юрій Пилипович Лашук відійшов у Вічність, залишивши про себе добру пам'ять, яка житиме в серцях тих, кого доля звела з ним.

ІНФОРМЕ